

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośnikiem . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośnikiem . . .	8,67 „
Strażki, inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 15 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.
Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Czwartek: Józefa Obl. M. N. P.
Piątek: † Wolframa b.

CHOJNICE, piątek dnia 20. marca 1931 r.

Słońce wschód 5.41 zachód 17.46
Księżyc wschód 6.31 zachód 19.36

Dziesięciolecie górnośląskie

20 marca 1921 — 20 marca 1931

Dawny piastowski, rozległy Śląsk polski, schodzący głęboko z biegiem Odry poza Swidnicę; Wrocław, Lignicę, Głogów ku północnemu zachodowi; rozluźniony swe węzły z Polską po Bolesławie Krzywoustym od roku 1138 a ostatecznie odpadłszy w roku 1335 w pokoju wyszehradzkim Kazimierza Wielkiego z Luksemburczykami, ulegał w ciągu 800 lat niemieczeni. Polskość ostała się tylko na południu — wschodnim obszarze u źródeł Wisły na Śląsku Cieszyńskim oraz nad górną Odrą, a Górnym Śląsku, gdzie ją panowanie pruskie mocno tłumilo. Było to przeto i zdumiewające i pokrzepiające zdarzenie, gdy około roku 1900; dzięki wysiłkom obozu wszechpolskiego, objawił się na Górnym Śląsku polski ruch narodowy, a w r. 1907 wybrano do Reichstagu już 5 posłów polskich z okręgu Katowice, Pszczyna—Rybnik, Tarnowskie Góry—Bytom; Lublinitz—Gliwice, Opole.

Po zakończeniu wojny światowej zawieszeniem broni z 11 listopada 1918 roku, gdy od stycznia 1919 roku rozpoczęła swe prace i obrady Konferencja Pokojowa w Paryżu, przystąpiła Komisja Spraw Polskich do ustalenia zachodnich granic Polski. Już dnia 29 stycznia 1919 roku w Radzie Najwyższej Konferencji przedstawił Roman Dmowski sprawę granic zachodnich Polski, a w tym ze szczególnym naciskiem sprawę Górnego Śląska, poczem przesyłano Komisji Spraw Polsk. w ciągu lutego obszernie uzasadnienia na piśmie, a 6 marca 1919 wyłożył Dmowski te sprawy na posiedzeniu Komisji. Dnia 19 marca 1919 złożyła Komisja przedstawicielom Głównych Mocarstw, jako ciała kierowniczym Konferencji wyniki swych prac, wedle których; podobnie jak Gdańsk, został też wcielony w przyszłe Państwo Polskie cały Górny Śląsk, daleko na zachód, po obu brzegach Odry. Między 19 marca 1919 a 7 maja 1919, kiedy Niemcom poraz pierwszy wręczono brzmienie traktatu pokojowego, jako tzw. warunki pokoju, zdołał Lloyd George, pod wpływem podziemnych działań niem. wymusić zmianę postanowień o Gdańsku w tym duchu, że uczyniono zeń Wolne Miasto, ale Górny Śląsk pozostał jeszcze w tych warunkach z 7 maja 1919, wręczonych Niemcom, w obrębie Polski.

Wówczas to delegacja niemiecka pod przewodn. pawa Brockdorff-Rantzau'a, otrzymawszy prawo przedstawienia swych uwag, w odpowiedzi z 29 maja 1919 główny nacisk położyła na sprawę ziem zaboru pruskiego, które miały znaleźć się znowu w Polsce. Lloyd George, ciągle w tem samym usposobieniu i pod temi samymi wpływami; parł do zmiany postanowień o Górnym Śląsku, jako kraju, który nie należał do Polski w okresie rozbiorów 1727 do 1795 i wiele stuleci przedtem, domagając się zamiast przyznania tego kraju Polsce wprost, uzależnienia sprawy od wyniku głosowania ludności co oświadczył na posiedzeniu Rady Czterech dnia 5 czerwca 1919 zaproszonemu na to zebranie Paderewskiemu. I rzeczywiście w ostatecznych już i nie ulegających zmianie warunkach pokoju, przed stawionych Niemcom 16 czerwca 1919, zmiana przyłączenia Górnego Śląska wprost do Polski na zarządzenie tam głosowania ludności była główną ich zdobyczą, mającą ułatwić im przyjęcie warunków pokoju. Istotnie Traktat Wersalski, podpisany 28 czerwca 1919, w art. 88-mym i obszernym doń załączniku wprowadza zarządzenie głosowania ludności na obszarze całego Górnego Śląska i podaje dokładne przepisy, jak ma się ono odbywać.

Jeśli u nas mówi się stale o innej rocznicy marcowej na Górnym Śląsku, o dwa lata późniejszej, trzeba jednak zawsze pamiętać, że w marcu 1919 Komisja Spraw Polskich (pp. Jules Cambon z Francji, sir William Tivrel z Anglii, Browman z Stanów Zj. Ameryki, de la Torretta z Włoch), opierając się na tem; że nawet statystyki pruskie stwier-

dzały 80 proc. ludności na Górnym Śląsku, przyznała jednogłośnie kraj ten Polsce wprost i bez głosowania, a Główne Mocarstwa stanowisko to przyjęły i przedstawiły Niemcom.

Odgłosem rozgoryczenia ludności polskiej na Górnym Śląsku, wobec zwłoki i niepewności, był poryw powstaniowy z 18 sierpnia 1919, krwawo tłumiony przez Niemców.

Po ratyfikowaniu przez Niemcy Traktatu Wersalskiego w styczniu 1920, stanęła na Górnym Śląsku, w Opolu Komisja Międzysojusznicza, celem objęcia zarządu kraju i przygotowania głosowania ludności. Na czele jej stał jen: Lerond z Francji, a obok niego członkami byli płk Percival z Anglii i jen. de Marinis z Włoch. Komisarzem Plebiscytowym Rzpltej Polskiej został Wojciech Korfanty.

Rok 1920 i początek roku 1921 upływał na przygotowaniach do głosowania wśród niepomyślnych warunków. Mimo objęcia steru przez Komisję Międzysojuszniczą urzędnicy niemieccy, sędziowie, nauczyciele pozostali na swych stanowiskach, wraz z całym nagromadzonym od setek lat naciskiem zarządu niemieckiego i gospodarczej przewagi niemieckiej wobec robotnika polskiego. Arcybiskup wrocławski kard: Bertram wydał 20 listopada 1920 zakaz uczestniczenia księży w przygotowaniu głosowania bez zezwolenia proboszczów, a ponieważ 75 proc. proboszczów było Niemców, mieściły się w tem swobody dla Niemców, a zakazy dla Polaków, co spowodowało wystąpienie ks. biskupów polskich, a w szczególności ks. arc: Teodorowicza i ks: b-pa Sapięchy z przedstawieniami wobec Ojca św. Równocześnie od jesieni roku 1920, pokątne starania Niemiec uzyskały jeszcze związanie wyników górnośląskich ze stanowiskiem Niemiec w sprawie placenia odszkodowań, co przyczyniło się do przyznania prawa głosowania ok. 200 tysięcy ludzi, którzy dawno Górny Śląsk opuścili i żyli w Niemczech. A w Polsce wlokła się w roku 1920 wojna z Sowietami działającą niepomyślnie na nastroje górnośląskie, co Niemcy wykorzystywały tembardziej, że pokój w Rydze stanął dopiero 18 marca 1921, na dwa dni przed głosowaniem, tak, iż ludność o tem się nie dowiedziała dość szeroko, a Niemcy rozpuszczali wieści o zerwaniu rokowań i dalszej wojnie.

Gdy nadeszła wiadomość o uchwale Rady Najwyższej w Londynie z dnia 21 lutego 1921, wyznaczającej głosowanie na 20-ty marzec 1921, wydał Wojciech Korfanty odezwę, w której mówił:

— „Idźcie teraz na święty bój; a dzień 20 marca 1921 będzie dniem największego zwycięstwa ludu górnośląskiego. To zwycięstwo będzie nasze, bo sprawa nasza jest święta i słuszna. Bóg sprawiedliwy czuwa nad nami i błogosławić będzie wielkim zapasem waszym Przy Jego pomocy dnia 20 marca 1921 wszystkie dzwony w Polsce zadzwonią: Radujmy się z braćmi, lud górnośląski się wyzwoił i nawieki połączył się z Macierzą — Polską”.

W głosowaniu z 20 marca 1921 na całym obszarze wraz z zachodnimi częściami bardziej niemieckimi, uzyskali Niemcy 742.600 głosów, a Polacy 472.700 głosów, ale na środkowo-wschodniej części obszaru Górnego Śląska z Pszczyną, Rybnikiem, Katowicami; Królewską Huta, Tarnowskimi Górami, a także Gliwicami około 400 tysięcy głosów polskich miało przewagę nad około 350 tys. głosów niemieckich, ponieważ zaś Traktat Wersalski nakazywał wyrazić ustalenie wyników gminami, mieliśmy tam większość polską w 462 punktach przeciw niemieckich w 94 punktach.

Tak więc, dziesięć lat temu, 20 marca 1921 roku głosy ludności polskiej rozstrzygnęły o przynależności wschodniej części Górnego Śląska z jej skarbną nietylko w duszach ludzi, ale także w łonie ziemi, do Polski.

Lecz po tem głosowaniu rozpoczęły się podziemne zabiegi Niemiec u Lloyd George'a, znane dziś dokładnie z pamiętników Lorda d'Abernon'a, ambasadora angielskiego w Berlinie, który to popierał i w tem pośredniczył, o przyznanie im Górnego Śląska w całości lub niemal w całości, na podstawie przewagi w całym obszarze, a wbrew postanowieniom Traktatu Wersalskiego, żądającego rozgraniczenia właśnie wedle wyników gminami.

Wskutek tych zabiegów w komisji międzysojuszniczej doszło do rozdwojenia. Jen. Lerond przedstawił szkic rozgraniczenia, zgodnie z postanowieniami Traktatowymi. Angielski płk: Percival wraz z włoskim jen: Marinis przedstawili wnioski, dające Polsce ledwie skrawki bez okręgu przemysłowego.

Wówczas, dnia 2 maja 1921, Wojciech Korfanty który dowiedział się o tych wnioskach, wydał odezwę do ludu śląskiego i stanął na czele powstania, mówiąc:

— „Nie jestem już komisarzem plebiscytowym ale jestem z krwi i kości waszej synem biednego ludu śląskiego, który od 20 lat cieszy się waszem zaufaniem, który przez lat 20 walczył razem z wami za prawo i wolność Górnego Śląska”.

Powstanie wywarło ogromne wrażenie w Europie i pouczyło, że nie powiedzie się zamysł pokątnych oszustw, celem pozbawienia Polski należnej jej głosowania części Śląska.

Lloyd George, który w maju 1921 wygłaszał jeszcze w Izbie Gmin namiętne mowy przeciw Polsce w sprawie Górnego Śląska, musiał to zrozumieć. Gdy dnia 25 czerwca 1921 r. ogłoszono wreszcie zakończenie powstania, cel był osiągnięty.

Dnia 12 sierpnia 1921 musiał Lloyd George w Paryżu zgodzić się na powierzenie rozgraniczenia na podstawie postanowień traktatowych Radzie Ligi Narodów. Rada Ligi wykonała tę pracę w ciągu września i połowy października a dnia 20 października 1921 Rada Ambasadorów, jako przedstawicielstwo Głównych Mocarstw, traktatowo upoważnionych, powzięła postanowienie o rozgraniczeniu Górnego Śląska i o zarządzeniach celem zapewnienia tam ciągłości życia gospodarczego i swobody narodowościowej. Dn 26 października 1921 załatwienie to zostało przyjęte przez Polskę. A po opracowaniu i podpisaniu konwencji genewskiej w sprawie szczególnych postanowień na Górnym Śląsku władze polskie objęły zarząd naszej jego części dnia 20 czerwca 1922 roku.

St. Stróński

Zmiany na placówkach konsularnych

Odwołani zostali z zajmowanych stanowisk: konsul gen w Monachjum p Aleksander Ładoś; konsul gen w Dublinie Stanisław Tadeusz Dobrzyński oraz z konsulatu w Wiedniu p Jan Chełmiński

Dyktator — złodziej

Przed 10-ciu laty profesor Waldemaras piastujący stanowisko dyplomatycznego przedstawiciela Litwy w Kopenhadze otrzymał od rządu duńskiego 55 tysięcy koron na rzecz skarbu litewskiego — Rząd litewski dowiedział się dopiero o tem wówczas gdy pieniądze trzeba było zwrócić przyczem okazało się że niema żadnego śladu aby kwota ta została przez Waldemarasa wpłacona skarbowi — W związku z tem Waldemaras został pociągnięty do odpowiedzialności i w sobotę doręczono mu akt oskarżenia w tej sprawie

Utworzenie kierownictwa aeronautyki przy min. spr. wojsk.

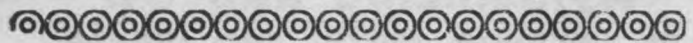
Została ostatecznie zdecydowana sprawa utworzenia samodzielnego kierownictwa aeronautyki przy min. spraw wojsk na wzór marynarki wojennej. Kierownictwo aeronautyki objęłyby całokształt lotnictwa wojskowego — Sprawy lotnictwa cywilnego nadal kierowałoby min. komunikacji

Szanownej Publiczności miasta Chojnice i okolicy podaję do łaskawej wiadomości, iż

osiedliłam się w Chojnicach, przy ul. Młyńskiej 20. l. p.
jako

Nauczycielka gry na fortepianie.

Daę gwarancję za gruntowną naukę, według metody doświadczonej i łatwej do pojęcia.

Zgłosz. od 12 do 14-tej po południu.

W. Pawłowska,

Absolwenta dawniejszego konserwatorium muzycznego w Poznaniu pod kierownictwem prof. Dr. Henning. Odbywałam również studia w Paryżu (prof. Philipp).

Przetarg przymusowy

W piątek dnia 20 marca br. o godz. 9.30 sprzedam w Chojnicach na podwórzu sped. Nowackiego największej dającemu za gotówkę: 1 kanapę, 1 szafę, 1 maszyna do pisania, 2 beczki z oliwą, **większą ilość wina i wódek.**

Szeleziński
komornik sądowy 57

Przetarg przymusowy

W piątek dnia 20 III. 31. o godz. 8-mej sprzedam w Rytku przed sołectwem największej dającemu za gotówkę: 6 warchlaków.

W. Kowalski
komornik sądowy
Chojnice. 3452

Przetarg przymusowy

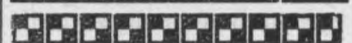
W sobotę dn 21 III. 31 r. o godz. 15 tej [sprzedam w Chojnicach przy Pl. Król. Jadwigi 2. największej dającemu za gotówkę: większą ilość płótna ręcznikowego - pościelowego, barchanów, materiały na sukienki i bluzki, materiały na fartuchy, materiałów damskich, aksamitów, koszul męskich damskich czapek i kapeluszy męskich, parasoly, koronek, pończoch. i urządzenie składowe

W. Kowalski
Kom. sąd. Chojnice 3932

Przetarg przymusowy

W sobotę dn. 21. III 31 r. o godz. 15-tej sprzedam w Chojnicach przy Pl. Król. Jadwigi nr. 2. największej dającemu za gotówkę: większą ilość barchanów, płótna, firan, inleto, materjałów damskich.

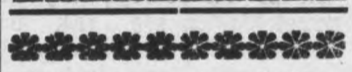
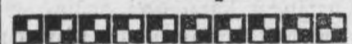
W. Kowalski
Kom. sąd Chojnice 3931

Rest. Strzelnica

Dziś świeże kisзки z kotła

na które zaprasza **Gospodarz**

Potrzebna do księg-
uczennica

władająca językiem polskim i niemieckim. Zgłoszenia piśmienne pod **D. 100.** do eksp. Dziennika Pom.

Wyciąć, wypełnić i oddać listowemu

Kwót mies. na zamówienie gazety.

Niżej podpisany zamawia w urzędzie pocztowym:

Tytuł gazety	Czas przedpłaty	Abon.
„Dziennik Pomorski“	kwiecień 1931	2,80 zł.

Gazetę proszę dostarczyć mi do domu, a przedpłatę ściągnąć przez listonosza.

Imię, nazwisko i dokładny adres zamaw.:

Pokwitowanie poczty:

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy,

dnia, _____ 1931 r.

KINO NOWOŚCI

Dziś w czwartek 19 bm. o godz. 8.15
100% film produkcji europejskiej z najwybitniejszymi artystami świata

Iwan Petrowicz i Lil Dagover
w przepięknym filmie pod tyt.

Kobieta, która Cię nigdy nie zapomni

Wielka dramatyczna symfonia ekranu. Przepych wystawy wielkich salonów i teatrów! Fenomenalny koncert gry artystów! Lil Dagover stworzyła świąteczną kreację... a Iwan Petrowicz jest zachwycającym...

Pomimo olbrzymich kosztów wynajmu filmu, ceny wstępu niepodwyższone.

Oliwy do maszyn!

Wszelkie gatunki w jak największym wyborze, najprz-dniejszej jakości. Do maszyn **rolniczych, centrifug, do traktorów, motorów** — silników, motocykli, rowerów. Do Kompresorów, oleje podłogowe. Olej **niemroźny**, na zimę do traktorów i samochodów. **Oleje samochodowe dla wszelkich fabrykatów.**

Olej gazowy - ropa.

Odebrawszy **wagonowe** przesyłki, jestem w możności po **cenach** umiarkowanych dostarczać gatunki przednie. Smary na wozy la żółte i czarne.

Benzyna — Benzol
Bracia Hubert wł. Julian Hubert
Drogerja Chojnice, Pom. Gdańska 18.
Tel. 21

Nauka Buchalteryjna

wraz stenografią, korespondencją, arytmetyką, prawo wekslowe, języka niemieck ewentualnie pisanie na maszynie ctr. rozpocznie się z dniem 1 kwietnia br. Prospekta oglądać można w Adm. Dz. Pom. oraz tamże uiszcza się wpisowego w wysokości 2.-zł. Zgłoszenia piśmienne przyjmuje tylko do 25. marca br. b. nauczyciel Szkoły Handlowej i ter. nauczyciel Szkoły Zawodowo Kup w Grudziądzu pod adres. Zb. Br. Pałędzki Grudziądz Mało-Groblowa 11. Biuro Buchalteryjne.

Piekarnia

dom, chlew i stodoła z ogrodem owocowym i 5 mórg dobrej ziemi we wsi sce parafjalnej, (dwa kościoły), blisko kościoła, razem lub z osobna, zaraz do sprzedania. Cena podług ugody.

T. Adamczyk
Borowy-Młyn.

Doniczki z kwiatami
Kwiaty cięte
Koszyki z kwiatami
Doniczki z zielenią (bez kwiatów)
tanio do nabycia

w ogrodnictwie

L. Howe
Człuchowska 3.

Dobra okazja!

Sklep papieru i galanterji

tanio do nabycia. Dobrze zaprowadzony w dużej ilości wiosec. Pisemne zgłoszenia pod nr. 619 do eksp. Dzien. Pom.

Dla mej kuchni poszukuję od godz. 8 — 2 giej

dziewczyny

umiejącej dobrze gotować. Zgłosić się należy ul Gdańska 3.

Ogłaszajcie

w poczytnem piśmie naszym

BROSZURKI DROGA KRZYŻOWA oraz GORZKIE ŻALE

poleca

Księgarnia „DZIENNIKA POMORSKIEGO“

Ekspedycja samochodami i transport mebli

Polecam mój samochód ciężarowy do transportów każdego rodzaju.

B. Borkenhagen
Chojnice, u. Dworcowa 7.
Tel. 6.

Skarbonka

Skarbonka powinna znajdować się w każdym domu, gdyż jest ona ważnym i bardzo pomocnym czynnikiem dla rodziców przy wychowaniu swych dzieci. Darowanie dziecku dla jego skarbonki parę groszy sprawia mu radość i przyjemność, a zachęcone jeszcze przykładem oszczędności rodziców, pobudza je już w samej młodości do zmysłu oszczędnościowego. Skarbonki domowe wypożyczają bezpłatnie

Miejska Komunalna Kasa Oszczędności w Chojnicach.

POPATRZ JAK PIĘKNA jest ta wierzchnia koszula mówiła do mnie żona moja, mijając pewnego pana. Każdy pan może się spotkać z podobnym uznaniem, jeśli przyjdzie do mego bogato zaopatrzonego interesu i wybierze sobie odpowiednią koszulę. **KOSZULĘ WIERZCHNIĘ można nabyć już od zł. 8.50**

Ludwig Rasch
Chojnice